

I. megoldás. A kifejezés értelmezési tartománya: $2 \leq x \leq 3$.

Alkalmazzuk a számtani és a négyzetes közepek közötti összefüggést:

$$\frac{\sqrt{x-2} + \frac{1}{2}\sqrt{3-x} + \frac{1}{2}\sqrt{3-x} + \frac{1}{2}\sqrt{3-x} + \frac{1}{2}\sqrt{3-x}}{5} \leq \sqrt{\frac{x-2 + \frac{1}{4}(3-x) \cdot 4}{5}},$$

$$\frac{\sqrt{x-2} + 2\sqrt{3-x}}{5} \leq \sqrt{\frac{1}{5}},$$

aminek mindkét oldalát 5-tel megszorozva:

$$\sqrt{x-2} + 2\sqrt{3-x} \leq \sqrt{5};$$

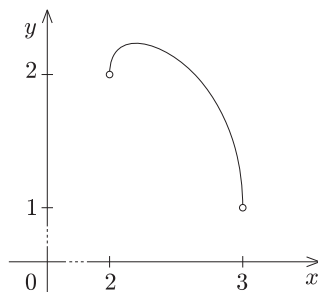
egyenlőség pontosan akkor áll fenn, ha $\sqrt{x-2} = \frac{1}{2}\sqrt{3-x}$. Az egyenlet megoldása $x = \frac{11}{5}$, ami eleme az értelmezési tartománynak.

Tehát a kifejezés $x = \frac{11}{5}$ -nél veszi fel a maximumát, melynek értéke $\sqrt{5}$.

II. megoldás. Legyen

$$f(x) = \sqrt{x-2} + 2\sqrt{3-x} = \sqrt{x-2} + \sqrt{12-4x}.$$

A függvény csak a $2 \leq x \leq 3$ tartományon értelmezett.

A szélsőérték meghatározásához deriváljuk a függvényt. Mivel deriválni csak nyílt intervallumon lehet, a kifejezést vizsgáljuk a $2 < x < 3$ tartományon, majd a 2, illetve a 3 helyen.

Szélsőérték ott lehet, ahol a derivált értéke 0. A függvény deriváltja:

$$f'(x) = \frac{1}{2} \cdot (x-2)^{-\frac{1}{2}} + \frac{1}{2} \cdot (12-4x)^{-\frac{1}{2}} \cdot (-4) =$$

$$= \frac{1}{2\sqrt{x-2}} - \frac{2}{\sqrt{12-4x}} = \frac{1}{2\sqrt{x-2}} - \frac{1}{\sqrt{3-x}}.$$

A két törtet közös nevezőre hozva:

$$f'(x) = \frac{\sqrt{3-x} - 2\sqrt{x-2}}{2\sqrt{x-2} \cdot \sqrt{3-x}}.$$

Mivel nyílt intervallumban vagyunk, a nevező nem lehet nulla. A számláló pedig akkor 0, ha $\sqrt{3-x} = 2\sqrt{x-2}$, vagyis $3-x = 4x-8$, és így $x = 2,2$. Ekkor $f(2,2) = \sqrt{2,2-2} + 2\sqrt{3-2,2} = \sqrt{0,2} + 2\sqrt{0,8} = \sqrt{5}$.

Vizsgáljuk meg a derivált előjelét a $(2;3)$ intervallumban, illetve f értékét a 2 és a 3 helyen.

x	$2 < x < 2,2$	$x = 2,2$	$2,2 < x < 3$
f'	> 0	0	< 0
f	$\nearrow$	$\sqrt{5}$	$\searrow$

A függvénynek tehát a $(2;3)$ intervallumon az $x = 2,2$ helyen maximuma van.

A kifejezés értékét vizsgálunk kell még az $x = 2$ és az $x = 3$ helyeken, ahol 2, illetve 1 az értéke. Mivel mind a kettő kisebb, mint $\sqrt{5}$, az f függvény maximumhelye az $x = 2,2$, és a maximum értéke $\sqrt{5}$.

Megjegyzés. Sokan meglepedtek arról, hogy a $[2;3]$ intervallum végpontjaiban felvett f értékeket is meg kell vizsgálni.

III. megoldás. $\sqrt{x-2} + 2\sqrt{3-x}$ értelmezési tartománya $[2;3]$. Vegyük észre, hogy

$$(\sqrt{x-2})^2 + (\sqrt{3-x})^2 = x-2 + 3-x = 1,$$

ami azt jelenti, hogy van olyan β hegyesszög, amelyre $\sqrt{x-2} = \sin \beta$ és $\sqrt{3-x} = \cos \beta$, tehát

$$\sqrt{x-2} + 2\sqrt{3-x} = \sin \beta + 2 \cos \beta = \sqrt{5} \left(\frac{1}{\sqrt{5}} \sin \beta + \frac{2}{\sqrt{5}} \cos \beta \right).$$

Az $\left(\frac{1}{\sqrt{5}}\right)^2 + \left(\frac{2}{\sqrt{5}}\right)^2 = 1$ összefüggés miatt van olyan α hegyesszög, amelyre $\frac{1}{\sqrt{5}} = \cos \alpha$ és $\frac{2}{\sqrt{5}} = \sin \alpha$. Ezt felhasználva a kifejezés a következőképpen írható:

$$\sqrt{5}(\cos \alpha \sin \beta + \sin \alpha \cos \beta) = \sqrt{5} \sin(\alpha + \beta).$$

A szinusz függvény hegyesszögek esetén akkor veszi fel a legnagyobb értékét, vagyis 1-et, ha $\alpha + \beta = 90^\circ$, azaz $\beta = 90^\circ - \alpha$. Ekkor

$$\sqrt{x-2} = \sin \beta = \sin(90^\circ - \alpha) = \cos \alpha = \frac{1}{\sqrt{5}}.$$

Innen kiszámolható x értéke: $\sqrt{x-2} = \frac{1}{\sqrt{5}}$, tehát $x-2 = \frac{1}{5}$, és így $x = 2 + \frac{1}{5}$.

A kifejezés legnagyobb értéke:

$$\sqrt{2 + \frac{1}{5} - 2} + 2\sqrt{3 - 2 - \frac{1}{5}} = \sqrt{\frac{1}{5}} + 2\sqrt{\frac{4}{5}} = \frac{1}{\sqrt{5}} + \frac{4}{\sqrt{5}} = \frac{5}{\sqrt{5}} = \sqrt{5}.$$

IV. megoldás. Vezessük be a következő vektorokat:

$$\mathbf{a} = (1; 2), \quad \mathbf{b} = (\sqrt{x-2}; \sqrt{3-x}).$$

A két vektor által bezárt szöget γ -val jelölve írjuk fel kétféleképpen a skaláris szorzatukat:

$$\mathbf{a} \cdot \mathbf{b} = |\mathbf{a}| \cdot |\mathbf{b}| \cdot \cos \gamma = 1 \cdot \sqrt{x-2} + 2 \cdot \sqrt{3-x}.$$

Mivel $\cos \gamma \leq 1$, azért $|\mathbf{a}| \cdot |\mathbf{b}| \geq 1 \cdot \sqrt{x-2} + 2 \cdot \sqrt{3-x}$. Mivel $|\mathbf{a}| = \sqrt{1+4} = \sqrt{5}$, $|\mathbf{b}| = \sqrt{x-2+3-x} = 1$, azért azt kaptuk, hogy

$$\sqrt{5} \cdot 1 \geq \sqrt{x-2} + 2 \cdot \sqrt{3-x}.$$

Tehát a kifejezés legnagyobb értéke $\sqrt{5}$.

Számoljuk ki, hogy ezt milyen x esetén veszi föl.

$$\sqrt{x-2} + 2 \cdot \sqrt{3-x} = \sqrt{5},$$

amit négyzetre emelve és rendezve:

$$3x - 5 = 4 \cdot \sqrt{x-2} \cdot \sqrt{3-x}.$$

Ezt ismét négyzetre emelve és rendezve:

$$0 = 25x^2 - 110x + 121 = (5x - 11)^2.$$

Tehát a kifejezés $x = \frac{11}{5}$ esetén veszi fel a legnagyobb értékét.

V. megoldás. A $\sqrt{x-2} + 2\sqrt{3-x}$ kifejezés értelmezési tartománya $2 \leq x \leq 3$. Excel-ben kirajzolva megsejthető, hogy a függvény az $x = 2,2$ helyen veszi fel a maximumát. (2-től 3-ig 0,001 lépésközzel ezer értékre számoltuk ki a kifejezést, majd az adatokból megrajzolt ábrán megsejthető $x = 2,2$ környékén a táblázatban is megnéztük a kapott számokat.)

Be kell még látnunk, hogy $\sqrt{x-2} + 2\sqrt{3-x} \leq \sqrt{0,2} + 2\sqrt{0,8}$. Mindkét oldal nemnegatív, ezért négyzetre emelhetünk:

$$x - 2 + 12 - 4x + 4\sqrt{x-2} \cdot \sqrt{3-x} \leq 0,2 + 3,2 + 4\sqrt{0,2} \cdot \sqrt{0,8},$$

$$4\sqrt{x-2} \cdot \sqrt{3-x} \leq -5 + 3x.$$

A bal oldal pozitív és $x \geq 2$ esetén a jobb oldal is az, ezért ismét négyzetre emelhetünk:

$$16 \cdot (3x + 2x - x^2 - 6) \leq 9x^2 - 30x + 25,$$

$$0 \leq 25x^2 - 110x + 121 = (5x - 11)^2.$$

Ez pedig mindig teljesül, és a lépéseket visszafelé is elvégezhetjük (a közben tett megjegyzések miatt).

Tehát beláttuk, hogy a kifejezés valóban $x = 2,2$ -nél veszi fel a legnagyobb értékét, ami $\sqrt{0,2} + 2\sqrt{0,8} \approx 2,236$.